

JOSÉF VÁCLAV SLÁDEK: ZVONY A ZVONKY

ZVONY A ZVONKY

Písne a bajky pro dítka
napsal

J. V. SLÁDEK

Illusir: M. ALEŠ.

MELANTRICH A. S. V PRAZE

Josef Václav Sládek

ZVONY A ZVONKY

Básník ryzího čes-
tví J. V. Sládek a
nejčeštější náš vý-
tvarný umělec Mikoláš Aleš stvořili tuto
knížku. Není to jen
dílko pro mládež, to
je kniha pro každého,
kdo si chce poslech-
nout svěží, zvonivý
český verš, kdo se
chce zadívat na mi-
lou, nadýchnutou Al-
šovu kresbu. Ta-
dy to zvoní krásou
luk a voní poseče-
ným senem, tady k
vám mluví hlas ze-
mě, která otevřela
svou náruč a která
se rozezpívala svý-
mi zvony a zvonky.
Umění Sládkovo a
Alšovo promlouvá k
duši mládeže, a je-
jich rozpravu vy-
slechně rád každý,
kdo rozumí řeči této
země. Je to dílko
radostné pro vše-
chny, kdo se chtějí
ponořit do krásy slo-
va i půvabu kresby.

S obrázky
Mikoláše Alše.

Vázaný svazek 20 K.

MELANTRICH

ALŠOVY POHÁDKY

Pohádky, ke kterým
Mikoláš Aleš vytvořil
obrázky, mluví dvojí
řečí: tou, kterou mlu-
vil vypravěč, a tou,
kterou k nám hovoří
Alšova kresba. Jeho
obrázky jsou vlastně
doprovody, psané ru-
kou výtvarníkovou. A
jako je celé dílo Alšo-
vo vyrostlé z české
půdy, tak i ti jeho bájní
tvorové mluví českou
řečí. To nejsou du-
chové zlí, ale dobrí
vládcové světa pohá-
dek, kteří chrání dobré
a pronásledují zlé, kteří
jsou hybnou silou vy-
rovnávající spravedl-
nosti, kteří bdí nad
věčným mravním zá-
konem, vyrovnávajícím
křivdy. Jako v ilus-
tracích k lidovým pís-
ním, které shrnul do
nesmrtného „Špalíč-
ku“, tak i zde naklá-
ní se Aleš nad duchov-
ními zdroji národní sí-
ly, aby ji svým umě-
ním znásobil a uchoval
pro budoucnost. Čtěte
pozorně tyto pohádky;
jsou to drahokamy pí-
semnictví a drahokamy
broušené rukou Alšo-
vou, je to svod našeho
lidového ducha, toho,
v čem je náš svéráz a
naše svébytnost. Až si
prolistujete knihu, za-
myslete se nad ní. Po-
cítíte to, co lze vyjádřit
zase jen tak prostě,
jako mluvíval svou
kresbou Aleš, řeknete
si: Díky za toto dílo,
Mikoláši Alši!

S barevnými obrázky
Mikoláše Alše.

Vázaný svazek 25 K.
Dodá každý knihkupec
MELANTRICH

JOSEF VÁCLAV SLÁDEK • ZVONY A ZVONKY

ZVONKY

Písň a bajky pro dítě
napsal

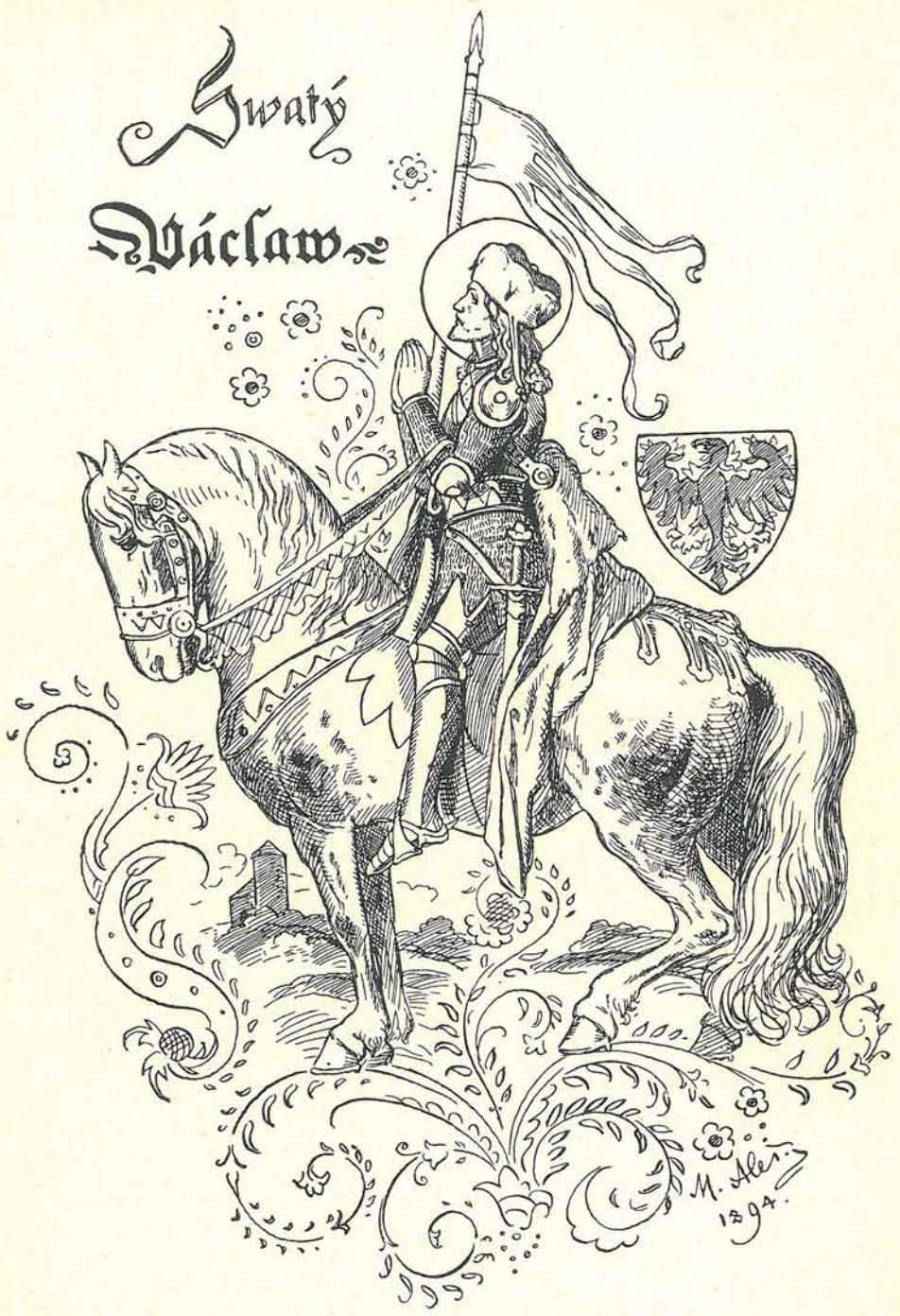
J. V. SLÁDEK

Illustr: SR. ALEŠ.

MELANTRICH A. S. V PRAZE

Svatý
Václav

ZVORKY

Písně a bajky pro dítky
napsal

J. V. ŠLÁDEK

Illustr: M. ALEŠ.

MELANTRICH A. S. V PRAZE

Věnování

Matičkám vašim, vy milé děti,
matičkám vašim i matce své
ze srdce zpěvák písně ty světí
veselé, vážné i dovádivé.

Za každou noc, již u vás kdy bděly,
za každý v bázni tajený dech,
za první krůček, při němž se chvěly,
za první slůvko na vašich rtech.

Za každý úsměv, slzu a vrásku,
za steré polibky, — a natisíckrát
za všechnu péči a nezměrnou lásku,
již může na světě matka jen dát!

Matiček vašich i matky vlastní
zpěvák si vzpomíná i vlnne mu líc.
Mějte je rády a budte šťastny! —
matka si za vše — nepřeje víc.

*Zvonky, zvony a zvonečky
nezní, když slaví se všemi,
jak dětskými to srdečky
hlaholí po celé zemi.*

Zvonky a zvony

ak pohádkových zvonků rej
vám radost v srdci zvuč a hrej!

Jak zvonky kvetou podle cest,
ať květů pln váš život jest.

Jak zvonů slavný hlas, — váš duch
spěj k vysokostem, kde dlí Bůh.

Jak hodin zvuk, ať's bohat, prost,
tě volej práce, povinnost!

A vzhůru vždy! — když v bouřnou noc
zvon vlasti zazní: „Na pomoc!“

Paleček

Z všech reků malý Paleček
byl nejšvarnější holeček.

List růžový za peřinku
mu daly víly do vínu.

Měl z broučích krovek přílbíčku
a škorně z polních střevíčků.

A z pestrých křídel motýla
mu matka pláštík ušila.

Měl kamizolku brněnou
a za meč trávku zelenou.

Tou proklál každou obloudu,
ač kryl se miskou žaludu:

neb oči jak dvě orlata,
a srdcečko měl ze zlata.

Okáč

Já jsem děvče okaté,
šatečky mám strakaté,
vypadám v nich celičká
jak ta lesní pěnička.

Já jsem děvče okaté,
tvářičky mám buclaté,
na nich jako růže květ,
a mne těší celý svět!

Jaro

Jaro přišlo do kraje,
děcko laškovité,
v očích mělo fialky,
v líčkách šotky skryté.

Kučeravé kadeře
zářily jak slunce,
rosu jako démanty
mělo na korunce.

Na ramenech motýlí
křídla dvě se třpty,.
roucho světle zelené
v rybníku jak síti.

Kolem roucha z šípkových
poupat mělo pásek,
nad ním, zrovna u srdce,
zpíval sedmihlásek.

Trpaslík

Chytli páni trpaslíka,
schovali ho do žejdlíka.

Když ho k soudu vyndat chtěli,
nalézti ho neuměli.

Tak byl drobný, tak byl malý.
Nenašli ho. — Ti si dali!

Máj

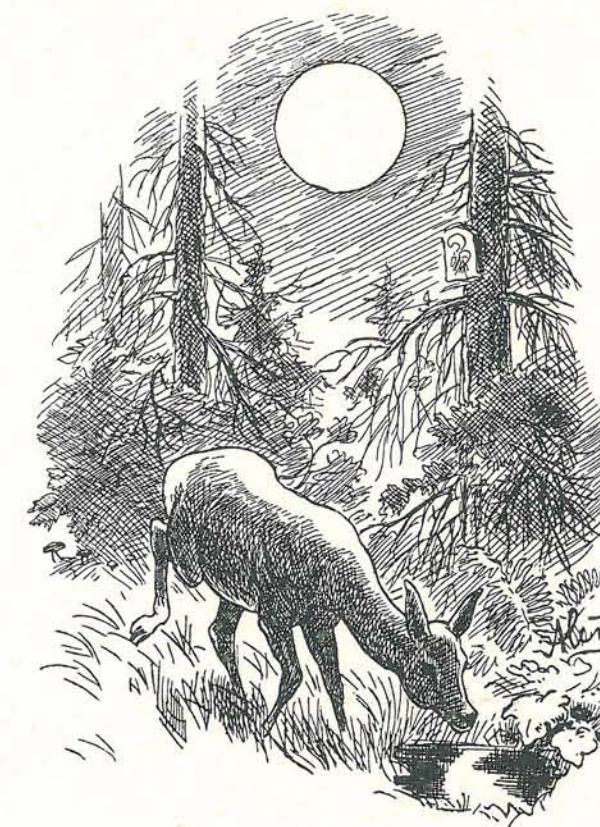
Máj, máj, máj,
na housličky hraj!
Každý ptáček hnízdo staví,
černý, modrý, popelavý,
jest jich plný háj.

Hej, hej, hej,
hřej, slunéčko, hřej!
Mušky budou tancovati,
komár bude také hráti,
roháč vedle něj.

Brum, brum, brum,
to je shon a šum!
Kdo má nerad hudbu muší,
ať si zacpe obě uši,
ať si zavře dům.

Čik, čik, čik!
Co to za povyk?
To ta vlaštovička milá
s jarem se k nám navrátila,
vrabci strhli křik.

Tluk, tluk, tluk,
slyš křepelku z luk!
Na noc k lesům letí vrána;
písnička je dozpívána
— a teď ani muk!

Lesní studánka

Znám křišťálovou studánku,
kde nejhlubší je les,
tam roste tmavé kapradí
a vůkol rudý vřes.

Tam ptáci, laně chodí pít
pod javorový kmen,
ti ptáci za dne bílého,
ty laně v noci jen.

Když usnou lesy hluboké
a kolem ticho jest,
a nebesa i studánka
jsou plny zlatých hvězd.

Lilie

Květ liliový vyrůstá
na přímém, vysokém stonku
a zlatostkvoucí srdéčko
má v krásném, bělostném zvonku.

Ó, kdo má srdce ze zlata
a nevinnost lilie v květu,
ten může v tvář se podívat
vždy přímo celému světu.

Ručky

Vy mé bílé ručičky,
jak jste vy tak maličky,
a co vy se narobíte
za den boží celičky!

Hráte si jak přátelé,
pracujete vesele,
matičku si obejmete,
když vám večer ustěle.

A když tiše, zlehýčka
spaní padá na víčka,
k sobě vy se přitulíte
k hrdličce jak hrdlička.

Před spaním

Už vyšel bílý měsíček
a ztichla celá zem,
a na tisíce hvězdiček
hle, bdí nad jejím snem.

A já jdu nyní spáti též
tak šťastně, vesele —
a celou noc mne ochraňtež,
vy, boží andělé!

Probuzení

Já už se vzbudila, zdali pak víte?
Vy, moje matičko, vy ještě spíte.

Ptačátko malé v slunečné záři
zpívá a skáče vám na polštáři!

Ty vaše oči nechtí se dívat,
nechtí se otevřít — musím je zlíbat!

Lesní zvonky

Ó zvonky, zvonky, zvonky,
ty modré zvonečky!
ty ve dne nezazvoní
květnými srdečky.

Leč v noci, v noci, v noci,
když měsíčný je svit,
tu vůl svatební průvod
vyjíždí na pažit.

Na křišťálových vozech,
zlatými kolečky;
tu zvoní, zvoní, zvoní
ty lesní zvonečky.

Housátka

Zelená, zelená travička,
sešla studená rosička;
jarní slunko zlatou nití
vyšívá na lukách kvítí,
housátka se v trávě svítí
jako zlatá klubíčka.

Husopaska

Husy, husy,
běloučké husičky,
husy, husy,
bílé husy!
Rády a nerady
musíte do řady,
ta ze všech nejhezčí
napřed musí!

Husy, husy,
běloučké husičky,
husy, husy,
bílé husy!
Ta jedna kleveta,
co pořád štěbetá,
když se nic nepase,
hladu zkusi.

Husy, husy,
běloučké husičky,
husy, husy,
bílé husy!

Až sejde travička,
dáte mi peříčka,
v zimě se zahřeju,
podřímnu si!

Chudý psík

Není psíka nad chudého,
dostane cos od každého,
někde kůrku, jinde bití,
všude sám co sobě chytí.

Není nad chudého psíka,
nehoněn-li, neutíká,
pořád je na zdravém vzduchu,
neprší-li, leží v suchu.

Nad chudého psíka není,
má-li choutku na pečení,
po hlávkách se proskakuje,
komáry si přikusuje.

Zpěváci

Od rána do šera,
celý den boží
zpívají ptáčata
v poli a hloží.

Pěnkavy v zahradě,
kosové v lese,
skřivánek písničku
k nebi až nese.

Písnička, perlička
na poslouchání,
ti malí zpěváci
nic nechtí za ni.

Dokud jim prostírá
slunéčko léta,
za ni by nevzali
poklady světa.

Ale až na zimu,
v sněhu a mrazu,
dáme jim dukátků
nového rázu:

Žitečka, zrněčka
pšenky jak zlato,
budou zas na jaře
zpívat za to.

Hodné děti

Tak hodných dětí už nebude,
svět světem co bude státi,
jak Frantík, Tonda, Prokop, Vít,
když na vsi začnou si hráti!

Tak hodných dětí už nebude,
jak Nána, Mařka a Cíla;
jen honem, honem, maticko,
bých mezi nimi už byla! —

Komedie

Trubky troubí, buben bije,
večer bude komedie!
na bidlech a na provaze
zrovna, jak to hrajou v Praze.

S medvědem a vlkodlaky,
s opicemi, hady, draky,
s paňácou a jeho tátou,
s královničkou celou zlatou.

Takové jste jaktěživi
neviděli u nás divy; —
komediant starý tuhle
všecko má to v jedné truhle!

Nesejde mu na diváku, —
každému dá po zlatáku,
kdo to víko truhly zvedne,
a to vše tam spatří — ve dne.

Ale až jen večer bude,
vytáhne to všecko všude!
A kdo se chce podívatí,
za vše jenom krejcar platí!

Rudovousek

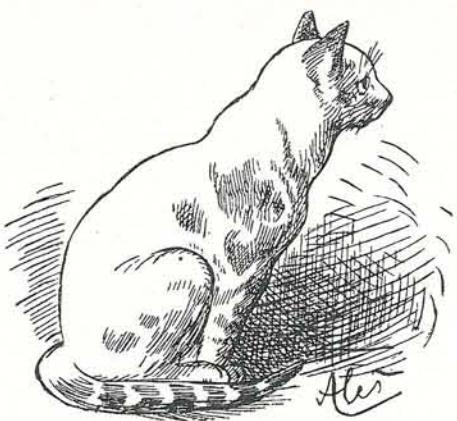
Náš kocourek, rudovousek,
vyvedl nám pěkný kousek,
ano, vyved' kus!

Náš kocourek, rudovousek,
nesněd' nám jen husy kousek,
on sněd' celou hus!

Náš kocourek rozmrzely
sněd' jen husu, nechal zelí,
to mu bylo mdlé;
když jsme se to dozvěděli,
náš kocourek, vždycky bdělý,
věděl, že je zle.

Věděl, že je nebezpečí,
že as husa byla něčí,
a on, nezván, host.

Hned pomyslil na zaječí,
na cestu však mezi řečí
poslední vzal kost.

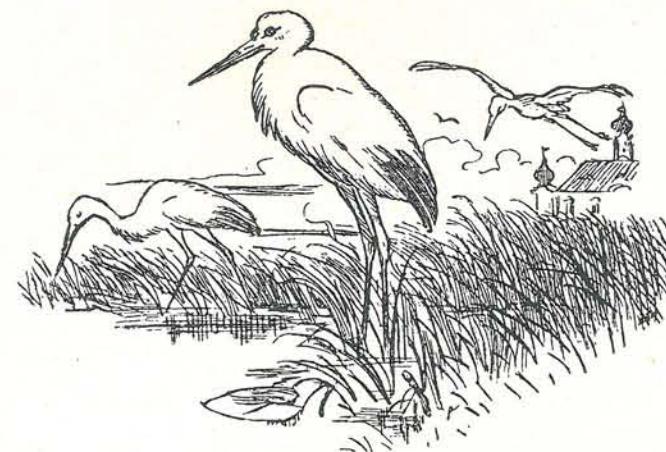

Pyšný macek

Macek lezl ze vrátek,
roztrhal si kabátek,
máma mu ho vyspravila,
chodil zas jak ve svátek.

Macek, macek ušatý
kožich má až na paty,
pyšně sobě vykračuje
mezi všemi koťaty.

Macku, macku, macíčku,
vzhůru nosíš hlavičku, —
však by ty jsi jinak chodil,
kdybys neměl mamičku!

Čápi

Čápi mají dlouhé nohy
a to se jim hodí,
aspoň sobě na močálech
šaty neubrodí.

A kdyby až ubrodili,
spraví se to lehce,
švadlena a švec a krejčí
pranic od nich nechce.

Však by čápi pro čapata
také už to dali,
ale v blátech na močálech
kdež pak by co vzali!

Štědrá Madla

Madlenka, Madlena,
dobrota vtělená,
vzor všem dětem!
Srdce vám rozdělí
— až někdy v neděli! —
s celým světem.

Ze srdce dobrého
každému od všeho
dá, co zbude:
papír pro kočata
a stará záplata
pro psy chudé.

Pro lidi, pro zvíře
misy a talíře
neodstaví;
sní jen ty koláče
— nejde to jináče, —
všem na zdraví!

Když Madle dobrě je,
i rybě dopřeje
na louce vzduch.
Kočky jí mňoukají,
psi na ni štěkají:
„Zaplat Pán Bůh!“

Smíšek

Hej, mik, mik! Hej, mik, mik!
do mouky spad' kominík!
Měl co dělat na komíně,
propad' střechou, už byl v mlýně;—
to byl smích a to byl křik!

Hejsazi! Hejsazi!
však si kytli nezkazí;
oho věru nenadál se!
Nejvíc bílý prášek smál se
a pad' při tom do sazí.

Zvonili, zvonili

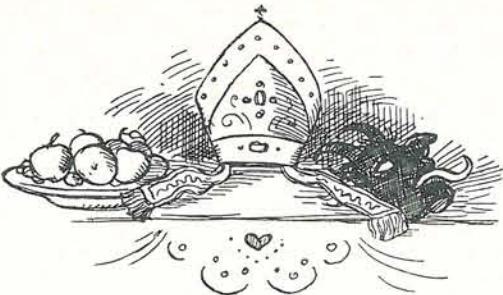
Zvonili, zvonili
na zvoneček,
lidé se sbíhali
na kopeček
jak na koni: „Kdo to zvoní?“
Zvonil to maličký
mraveneček.

„Ty jeden ošklivý
mravenečku,
co že ty dělat máš
u zvonečku?
Běž si domů, hleď si svého,
nezvoň a nežaluj
na každého!“

Holoubci

Vždycky mi, matičko, říkáváte,
že mne jak holoubka vychováte;
holoubci broukají bez ustání
a já si zabrouknout nesmím ani.

„Mám-li tě za svou mít holubičku,
nesmíš ty broukávat na matičku;
holoubci také tak nebroukají,
vždy na ni vesele zavrkají.“

Strašidlo

Povídají naši,
na půdě že straší; —
než tam jablek bylo,
to tam nestrašilo.

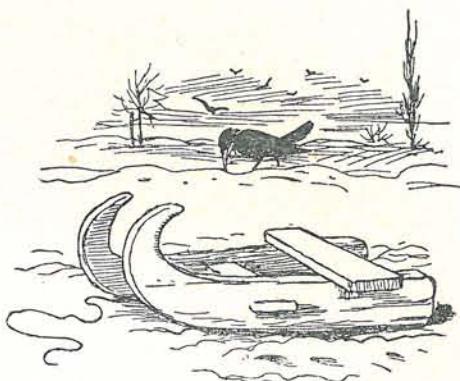
A to je teď pěkné!
ono se to řekne,
strašidla se nebát,
když tě metlou sekne!

Pravdu mají naši,
počkám k Mikuláši;
ted' už dočkáme se,
on jablíčka snese!

Silák

Na světě siláka
není, jak Véna, —
on se vám prokopal
do kupky sena!

V létě se prokopal,
sedí tam podnes;
nemůže na vítr,
on by ho odnes'.

Ulekaná Nána

Spadla moucha do komína,
to vám byla rána!
v kamnech právě topit chtěla
ulekaná Nána.

Jak tu ránu uslyšela,
vzkřikla: „Už je amen!“
Kde se vzala, tu se vzala,
muškaлезla z kamen.

„To jsem ráda!“ řekla Nána,
„že jsem neutekla!“ —
„To jsem ráda,“ — řekla muška,
„že mne neupekla!“

Sáně

Což by bylo o koně,
jenom tak mít sáně!
dva by se k nim zapřáhli,
jeden by sed' na ně.

Ba že koně neletí
v skoku ani běhu,
jak to naše spřežení
po navátém sněhu!

Bylo by to výskání,
bylo by to nářku, —
až bychom tak do sněhu
zvrhli naši Mařku!

Fialka a vlčí mák

Fialka roste v křoví
a v hloží podle cest
a vichr únorový
ji nechá růst a kvést.

A vlčí mák pln pýchy
nad role vznáší květ;
a první větřík s líchy
jej roznes' v širý svět.

Luard a Brok

Luard byl psík a Brok byl pes;
na honbu spolu vyšli dnes,
zajíc jim hnadle vyběh' kdes.

Zajíček napřed cupy, cup,
psi v patách za ním dupy, dup;
na trní nechal zajíc chlup.

Luard byl s Brokem kamarád,
však o chlup se začli spolu rvát.
Zajíček utek'; — ten byl rád!

Sysel a liška

Pozval sysel lišku
na hostinu,
uvařil jí proso,
hrachovinu.

Na hrášku si liška
pochutnala,
ale za to proso
děkovala.

Teprv pod večerem,
kdy šla domů,
snědla zrnko prosa,
sysla k tomu.

Vrabčí soud

Ba to bylo povyku,
švidráni a sváru:
čížek zrnko makové
zob' u pivováru!

Čížek, malý ničema,
to je tak ten pravý!
v celé obci vrabčácké
kazí dobré mravy.

Dopadli ho na hruši,
vytáhli ho k soudu, —
čížku, číži, teď se třes,
třes na každém oudu!

Začali to kázáním,
nedělali dlouze:
ráno krad' a k poledni
visel na motouze.

Tak to patří zloději
vždy po vrabčím rádu!
Na večeři slétli si
v pivováře k sladu.

Kocour a pes

Kocour krásné vousy měl,
pes mu je až záviděl;
v jednom domě spolu žili,
od mladosti druhy byli,
jenom když si kroutil knír,
hleděl kocour jako výr.

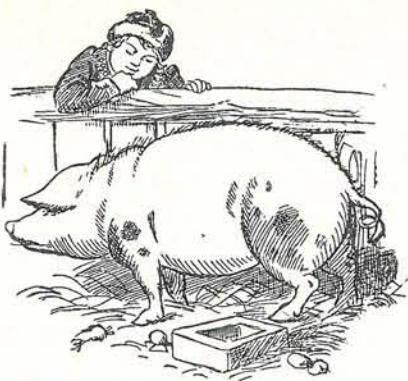
Hněvně trochu, pyšně víc:
„Milý brachu, nemáš nic!
A přec nevážíš si dosti
mojí vzácné společnosti; —
jen s mým knírem, — to se vtip,
pochodil bys v světě líp.“

Přišel požár; — blaženě
ležel kocour na seně,
až mu oheň kůži sžehnul;
pes už dávno na dvůr vběhnul.
Děl, když kocoura tam stih':
„Tys měl knír, — a já měl čich!“

Osel

Osel začal smůlu míti
a měl už ji na věky; —
šel si na led zatančiti
a spad' rovnou do řeky.

Do luk vběh' o senoseči,
tam to aspoň neklouže; —
hupky, hupky přes tři kupky,
— a pad' rovnou do louže.

Pašíkova sláva

Když byl pašík malé sele,
neměl v světě nepřítele.

Ze dvora mu snesli všecko,
chovali ho jako děcko.

A čím větší byl a větší,
dělali s ním více řečí.

Když byl těžký na dva centy,
dělali mu komplimenty.

A když stloustnul ještě více,
dělali z něj jitrnice.

Koláč a kniha

Koláč mluví:

„Když jsi koláč sněd',
už nemáš nic;
když jsi knihu čet',
jsi moudrým víc.

Když jsi koláč sněd',
zas druhý chceš;
dělej, holečku,
to s knihou též.“

Kniha mluví:

Když jsi knihu čet',
cos čet', se taž;
když jsi koláč sněd',
žes jed', si važ.

Když jsi koláč sněd',
když hlad, beř víc;
nežli knihu zlou,
radš nečti nic.

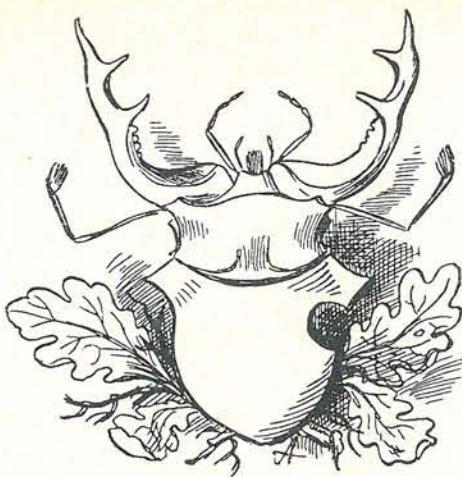
Osel a vůl

Napsal osel kdys
přeučený spis,
bez práce jak možno žíti
všem u plných mis.

Vůl to zvěděl hned,
do křesla si sed'
a tu knihu přeučenou
jenom čet' a čet'.

A když přestal čist,
chtělo se mu jíst,
byl by dal za otep sena
knihy každý list.

Osel, chytrý druh,
kde byl teď, ví bůh!
vůl jej nechal oslem býti
a táh' dál svůj pluh.

Zajíc a roháč

Seděl zajíc v křoví,
smál se roháčovi:

„Jak o nohách šesti
umiš slavně — lézti!

Máš sic křídla taky,
ale závod' s ptáky.

A pak, na mou kuši,
kde pak ty máš uši?“

Řekl roháč: „Ouha!
řeč tvá je tak dlouhá,
jak tvé uši, brachu. —
Za to nemám strachu!

Jak jen trávka hne se,
duše se ti třese.

Do staletých dubů
klubu se a klubu.

Ty máš rychlé nohy
— a já mám své rohy!“

Slavík a vrabci

Podvečerem slavík
zapěl v sadu,
hned se vrabci slétli
na poradu.

„S tím slavičím zpěvem
to jsou čáry!
Umíme to také:
Čimčarari!“

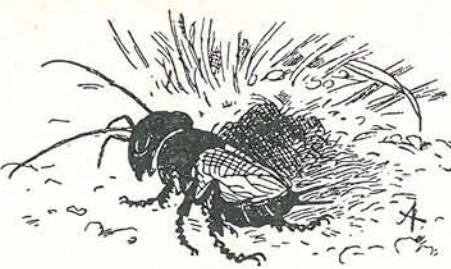
Čimčarali vrabci,
sil co měli,
žeť slavičí píseň
překřičeli.

On pěl ale dále
nočním stínem.
Vrabci dávno spali
za komínem.

Nohy

Na jedné noze husa stává
a čtyřmi krávy jdou,
pes hravě o třech pobíhává
a člověk dost má dvou.

A ryba nohy nemá žádné
a brouk má nožek šest
a každý z nás tak někdy padne;
však zase vstát — je čest!

Cvrček

Kdo to zpívá na té mezi,
až to polem hlaholí?
A pan zpěvák, kdež pak vězí,
zeptat-li se dovolí? —

„Zeptání je dovoleno,
za to se nic neplatí,
víč-li má být poslouženo,
račte sami hledati.

Pod lupínkem v stínu květů
mám svůj hezký budníček,
drobný, malý, že by se tu
neprovlek' váš malíček.

Slunéčko když svitne polem,
vyjdu sobě ze vrátek,
a jak se co šustne kolem,
hup! — jen domů nazpátek!

Lidé o mně slýchající
zvou mne cvrčkem ošklivým,
a kdybych měl pravdu říci,
ani se jim nedivím.

Pán Bůh stvořil polní kvítí,
motýlů pel zářivý,
a když chtěl už cvrčky míti,
já jsem cvrček poctivý!

Hezký nejsem jako panic,
jak tu sedím u domu,
ale nejsem dlužen za nic,
nezávidím nikomu.

V bezpečí a beze škůdce
za vedra i za chladku
sedím ve své vlastní budce,
dbám si svého pořádku.

Spokojen se na svět dívám,
živ od svého zrnečka,
rolníkovi k práci zpívám
z veselého srdečka.

Strýček Houra

Strýček Houra
domek bourá,
staví zámek
pro kocoura.

Bude to mít
živobytí; —
kocourka si
teprv chytí!

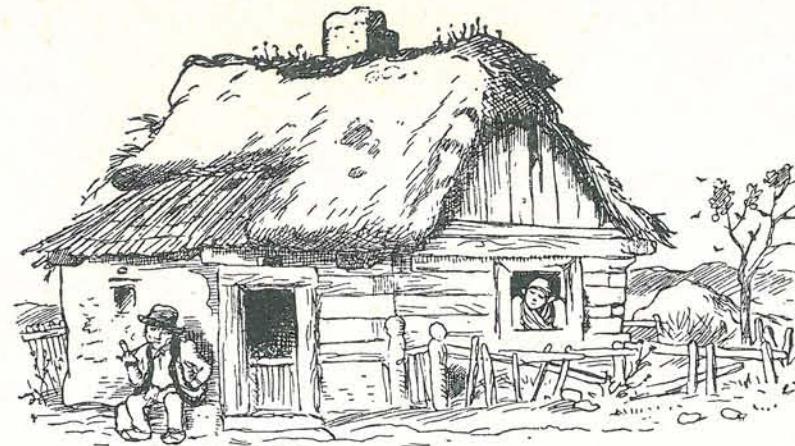
Na zámku ho
uvelebí,
budou se mít
jako v nebi.

Bude ho tam
hladit, chovat
a všem lidem
ukazovat.

Tak se strýček
díla chopil,
zámek stavěl,
domek propil.

Pak mu nastal
velký smutek:
ze zámku mu
kocour utek'.

Marně za ním
strýček spěchal. —
Kéž by si byl
domek nechal!

Hezký dvorec

Střecha na spadnutí,
vrata s háku,
na dvoře jak večer
po jarmarku.

Zásep jako cesta
nemetená,
okna pavučinou
ověšena.

Sedlák omrzely
jenom brouká,
selka upeřená
z okna kouká.

Telata a krávy
bučí hlady,
volkům vylézají
kosti zády.

Ať se už to s prací
jak chce daří,
vrabci, myši, chasa
hospodaří.

Na osení husy,
koza v zelí: —
hezčího jste dvorce
neviděli!

Sedlák Jíra

V střeše byla díra,
váhal sedlák Jíra
vynésti pár došků;
ucpal to jen trošku.

Řek': „Ten trochu deště
předrží to ještě,
zejtra je den taky!“ —
V noci přišly mraky.

Přišla bouře v spěchu,
odnesla mu střechu,
a co nastal zmatek,
zatopila statek.

Žitný klas

To není rytíř z pohádky,
jenž polem zdraví vás,
to zpívá šumnuší písničku
si švarný žitný klas!

A každý, kdo jej uhlídá,
jen hezky vzdej mu čest,
neb jeho velkou družinou
se živí, kde kdo jest.

Kdo miliony vojáků
z vás viděl v boj se brát?
Ó, z nás jich nikdo neviděl
a není o co stát!

Však viděli jsme klasů voj
se třást, jak vítr vál,
a přec byl každý větší rek,
než sám pan generál!

Druh podle druhu stojí tu
a kryjou pláň i stráň
a dobývají celý svět
a žádný nemá zbraň.

Druh podle druhu stojí tu,
na miliony hlav
a s nebes modra skřívánek
jím zpívá na pozdrav.

A kdo jde kol, se usmívá:
„Buď, vojáci, vám zdar!
neb každý nese v tlumoku
k nám domů boží dar;
ten bílé mouky pro lidi,
ten černé kravkám zas.
Ó, naděl Bůh! a požehnán
buď každý žitný klas!

Co v potu tváře oráč sil,
on vrátí nastokrát;
kéž rok co rok tak bohatě
jej vidět v poli vlát!
A rok co rok a na věky
ať každému dá chléb.
A klobouk dolů! — ze stodol
až uslyšíte cep.“

Na posběrku

Co se těch klasů na poli vlní,
všecky jsou naše do jednoho!
Stodola už se do vrchu plní,
ještě jich zbývá mandel mnoho.

Je hojnost všeho na našem statku,
ale ty z chaloupky děti chudé
nemají otce, nemají matku,
přejte jim klasu, co v poli zbude.

Bůh naší roli dal požehnání,
co dáte dětem, splatí v příští.
Nekřičte na ně; — vždyť do krve zraní
ty bosé nohy si na strništi!

Střízlík

Ve smrčině, doubravině
jenom se to kmitne,
jako v mžení do lupení
zlatý paprsk svitne.

A jak letí, neslyšeti
ruchu od křídýlek,
jenom tiká, tiká, tiká
jakýs všudybýlek.

Když ho přece na větévce
spatříš, nebo v mechu,
jak tu šuká, tuká, muká
v spěchu, bez oddechu!

Špetka peří, — kdo to věří,
— je to zrovna k smíchu! —
že v tom tvoru vidět boru
nejstatnější pýchu!

Ba, že silou nezadá si
orlu, ptáků králi,
chrabry, čilý, roztomilý
ten náš střízlik malý!

V létě, ráji, což se mají
k světu všichni ptáci,
ale když pak na podzimku
vichr zaburáci!

Řeknou: „Vále! — nad vše stále
dobré bydlo platí.“ —
On však řekne: „Zůstaneme,
budeme se rváti!“

A když rázem zima mrazem
ustraší i lidi,
se střízlíkem, trpaslíkem,
pranic nepořídí!

Proti sněhu, vichrů šlehu
má on vůli svoji
a v tom malém, drobném tílku
silné srdce k boji!

Kuráž

Kdo chrániti nám bude dům
a špýchar, chlév a sad,
až hlídati je přestane,
kdo hlídal dosavad? —
Kdo bděl tu jako věrná stráž
všem zlobným škůdcům vzdor:
náš věrný soudruh, přítel náš,
náš Kuráž, všech psů vzor!

Ba, že to není sprostý pes,
jak po Čechách jich dost,
co ke každému lísají
se za úsměv a kost!

Ba, že to není sprostý pes,
on ubrání svůj dům
i proti cizím zlodějům,
i proti jejich psům.

Na statku se nám narodil
a má to za svou čest,
on ví, co statku náleží,
a kdo tu doma jest.

A mnohou ránu utržil,
jak dnem i nocí bděl, —
ba, hospodář by poslední
s ním kůrku dělit měl!

Kdys míval zuby z ocele
a v tlapách sílu lví,
však nyní hlas mu selhává
a hlava šediví.

A ze všeho mu zbylo jen
těch dobrých očí pár: —
náš přítel ze všech jediný,
náš Kuráž už je stár!

A kdo nám bude chránit dům
a na škůdce mít hon?

Ba, v domě bude mladší pes
a na výměnku on.

Však do smrti se dobře mít
tak bude jako dnes.

A po něm bude Kuráž zvát
se zas ten mladší pes!

Zahrajem si na vojáky

Zahrajem si na vojáky,
ale na ty české,
budeme to komandovat
v naší řeči vesské.

Na pochodu, za prapory
rudobílé šátky,
jak to jásá: „Česká chasa
vpřed! — a nikdy zpátky!“

Když nám frajtrů Ferda velí:
„Forverc!“ — třeba hroze,
šavle hezky zastrčíme,
flinty dáme k noze.

Ale hrr na nepřítele
jako mraky valem,
až tam Váša Tomšů bude
naším jenerálem!

Jak ti pěší už se těší
i ti na těch koních,
vesele až po našinsku
vzkříkne: „Hoši, do nich!“

Král Honza

Kdys byl Honza král
a on kraloval,
že ho sedlák na svém stole
hrudkou maloval.

Jeho celá zem
rájem byla všem
a v tom ráji nejšťastnější
on na trůnu svém.

Ráno si naň sed',
žezlo svoje zved'
a dvořanům narovnával
nakřivený hřbet.

Byl-li žebrák zde
zádat právo své:
„Kdyby mne to říši stálo,“ —
Honza vzkřik', — „je tvé!“

Po té práci rád
šel se nasnídat,
ale děčko v celé zemi
nesmělo mít hlad.

Krajíc svůj si vzal,
řek': — „Jsem sice král. —
Na! — sedláče, jez ty první,
tys ho vyoral.“

Měl své vojsko též
a to byla řež,
když se tak někomu chtělo
do Čech na loupež!

Po vojně však řek':
„Každý z nás byl rek, —
do krabičky s jenerály!“
Běda mu, kdo cek'.

Domů každý zas
navrátil se v čas
orat, kovat, děti chovat,
sbírat boží klas.

Tak to bylo, když
Honza měl svou říš. —
Je to už jen ve pohádce
a tak dávno již!

Vlaštovčí hnízdo

Pod naším krovem
už na mnoha jar
si staví a žije
vlaštovka pár.

Odlétá v září,
leč, jak raší květ,
vždy v totéž hnízdo
se navrací zpět.

A po celé léto
at' slunce, at' hrom,
jak rády a šťastny
jsou ve hnízdě tom!

Je staré to hnízdo
a bourá je čas,
leč vlaštovky vždycky
je přistaví zas!

Toť jejich domov,
jejž milují tak! —
A člověk má méně být,
než je ten pták? —

Jsem Čech!

Synáčku mého bratra Josefovì

Jsem Čech — a věrte, Čechové
jsou dobrý, čacky lid,
a kdo to říká, na svůj rod
že nemám hrdý být?

Jak jiní mám svůj rodný kraj,
své matky krev a řeč,
jak jiní umím držet pluh
i kladivo a meč!

A já se v Čechách narodil
a zůstanu, kde jsem!
já též dvě zdravé ruce mám
a srdce pro svou zem!

A pyšným-li kdo nad námi,
má vlast je hrdou též:
však naši také vyhráli
tak mnohou slavnou řež!

A domov svůj si ubránil
až do dnes věrný Čech,
a dá-li Bůh, vlast uchrání
i dál od škůdců všech!

Čeští hoši

Vladimíru Fridovi

My jsme švarní čeští hoši,
bratři z Čech a Moravy,
někomu-li vhod to není,
ať se nám jen postaví!

Hlavy vzhůru, paže k boku,
stojíme stráž u stráže,
chce-li někdo vlast nám bráti,
ať to jenom dokáže!

Českou řeč a českou zemi
děd nám hájil za dědem,
a kde oni vítězili,
také my to dovedem.

Dokud v srdci čest a víra,
neosiří otčina,
v každém synu česká matka
dala vlasti vojína.

V Čechách, Slezsku, na Moravě
my si ruce podáme,
a kdyby sám rarach volal:
„Vzdejte se!“ — my nevzdáme!

Koleda

Adolfu a Václavu Novým

Svatý Václav

Svatý Václav, české kníže,
od věku nám vojevodí,
od poroby, každé tíže
věrný lid svůj osvobodí.

Svatý Václav, dědic český,
on nám nedá zahynouti,
nepřátelských mečů blesky
jeho národ neskormoutí.

Na nebeském dlí teď trůně;
v nejtužší však tísni boje
svatý Václav na své brúně
povede zas Čechy svoje!

My malí koledníci
jsme z dálky přišli k vám
a noviny vám nesem,
co udály se tam.

Je pravda každé slovo
a žádné slovo lež;
my zazpíváme rádi,
vy poslouchejte též:

Až z Betlema jsme přišli,
tam všecko plesá dnes,
jen jeden tam se mračí,
to král je Herodes.

Tam zrodilo se děcko,
jak neviděl ho svět,
to zrovna jako v zimě
by májový byl květ.

Žeť bylo, jako kvítek
se v poli rozvije:
byl pěstoun jeho Josef
a matka Marie.

A zrodilo se v chlévě,
když noci bylo půl,
a hráli jsou je v jeslích
jen oslátka a vůl.

Však jak se narodilo,
hned o tom vyšla zvěst,
neb nad Betlemem svitla
ta nejkrásnější z hvězd.

A celý svět ji spatřil
a dary své tam nes',
a v paláci se mračil
jen ten král Herodes.

Jakž neměl by se mračit,
a jak pak by se smál,
když na tisíckrát větší
než on se zrodil král.

Ba v jeslích král byl větší,
než na trůnu kdy žil,
a dary, které dostal,
hned chudým rozdělil.

A ovečku kdo přines',
jich pět si hnali i víc
a dukátek měl v kapse,
kdo dříve neměl nic.

Ba, od počátku země
tak šťasten nebyl svět. —
Jak Herodes to slyšel,
hned hněvem celý zbled'.

Tak rozlítil se velmi;
a krutý rozkaz dal,
by zavražděn v té chvíli
byl chudých lidí král.

Však anděl Boží ve snách
to Panně Marii řek':
té noci s Jesulátkem
se dali na útěk.

A na oslátko sedli
a měli velký spěch; —
tu potkali jsou teprv
nás koledníky z Čech.

Neb spatřili jsme také
tu nejkrásnější z hvězd
a do Betlema vyšli; —
však daleko tam jest.

Jak Ježíšek nás viděl,
hned řek': „Ty Čechy znám,
tam dát bych měl tak mnoho,
však nic už nemám sám.

Já zlato, myrhu rozdal
už těm, kdo přišli včas,
vy, Češi, jako vždycky,
jste přišli pozdě zas.

Leč přece, dítky, domů
chci aspoň vzkaz vám dát:
že milým Jesulátku
jen ten, kdo vás má rád.

A těm, kdo jsou tak chudí
a duší nevinni,
co dobrého kdo dělá,
že mně to učiní.“ —

A Panna Maria libě
se pouasmála hned,
a jeli do Egypta,
a my šli do Čech zpět.

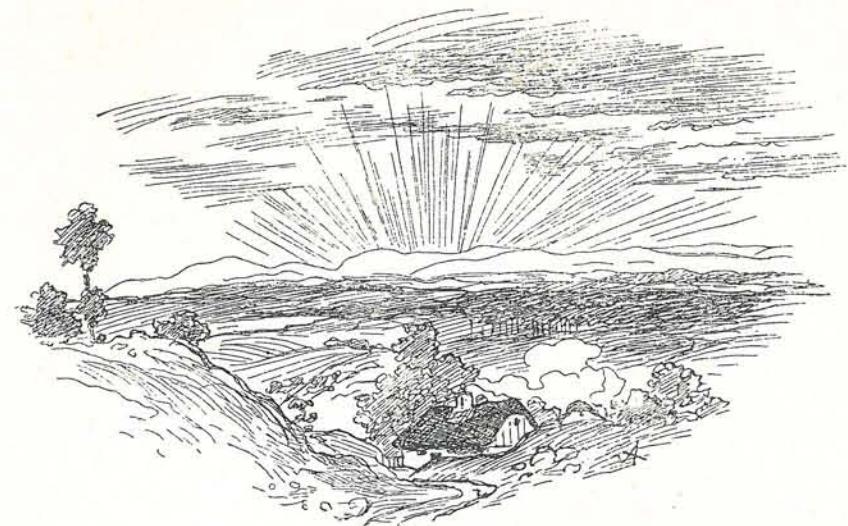
My malí koledníci
jsme z dálky přišli k vám
a povídáme jenom,
co Ježíšek řek' sám.

Ať po jablíčku dáte,
neb co kdo může dát, —
vám splatí Jesulátko
to v nebi tisíckrát.

Hádanka

Na palouce, modré louce,
pasou se tam zlaté ovce,
v noci se tam pasou; ve dne
neuhlídáš ani jedné.

A jest jich tam na tisíce
a jest jich tam ještě více;
pastýře však nikdo z lidí
neviděl a neuvidí.

Slunce na západě

Kam ty chodíš, slunko zlaté,
kam ty chodíš spat,
když se večer do červánku
kloniš na západ?

Za lesy a za horami
skládáš-li svou skráň,
anebo tě k odpočinku
víta mořská pláň?

„Za horami jiné hory,
za lesy zas les,
a já stále musím dále,
zejtra jako dnes.

Jiným lidem, jiným krajům
nesu bílý den,
zatím co vás do náruče
pojal noční sen.

Vy budete dávno spátí,
jiní budou bdět, —
a já oka nezamhouřím,
než se skončí svět.“

Květy mladosti

Na jaře odějou květiny
hory, doly a lesiny,
na podzim do jedné zvadnou,
pod sněhem nenajdem žádnou.

V máji v lesích a na poli
ptáčata zpěvem hlaholí;
jak mrazy na luhy dychnou,
odletí ptáci, neb ztichnou.

V mládí, v ten krásný, jarní čas,
co kvete lásky kolem nás
jak lučin koberec pestrý, —
rodiče, bratři a sestry!

A to ví jenom pán Bůh sám,
jak dlouho budou kvéstí nám
ty květy našeho mládí. —
Ó mějme rádi je, rádi!

Srdce

Jen pohledni na šírou zem
a zeptej se: Co já tu jsem? —
Hle, květ a strom a zvěř a pták,
vše krásno, živo rádo tak!
A slunce svítí nade vším
— a dá-li tobě víc než jim?

Jen pohledni na mořskou pláň,
hor sněžný štit a nebes báň. —
Co proti moři, — hor a hvězd
nesčetným dnům tvé žití jest?

A přec, v svých prsou slyš a slyš,
jak tluče to a touží výš!
To srdce, — když jen slyšet chceš, —
je krásné, silné, velké též,
ba větší ve svém tlukotu
nad miliony životů!

Neb zem i nebe, moře, luh
a každý náš ve tvorstvu druh
i Tvůrce, — láskou vítěznou
v tom srdci místa naleznou!

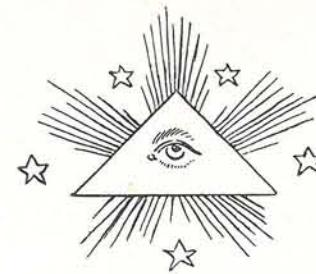
V změnách života

Jak noc a den a mrak a jas
a krutá zima, jaro zas
se vystřídají spolu,
tak v lidském přijdou životě
den radostný, den v trampotě,
pak mír po každém bolu.

Dnes všeho máme dostatek
a zejtra vchází do vrátek
nám hlad a nouze krutá;
dnes jsme jak růže červená
a zejtra větrem zlomená,
neb mrazem ožehnutá.

Ted' s rodiči jsme milými
a sestrami a bratřími
a po letech tak sami!
Po listu list, po květu květ
nás osud roznes' v širý svět
a Bůh jen zůstal s námi.

Však nezoufej a bázně nech,
On v utrpeních bude všech
tě silit dobrovitě.
On stokrát vrátí, co vzal dnes; —
jen pracuj, doufej, věř, — a nes,
co určil, trpělivě!

Důvěra v Boha

Kdo Boha má za pevný hrad,
nic nemusí se zlého bát,
i v bouři může klidně být,
neb nad ním Bůh svůj drží štit.

Zlých úklady a zlobný čin
jak síť tkané z pavučin
On jedním dechem spřetrhne
a v záhubu je uvrhne.

Jak perla skrytá v ústřici
je ctnost v tvém srdci záříci;
ať neznána, — z tmy bezedné
On k záři své ji pozvedne!

On miliony řídí hvězd,
— kdo vyzkoumal kdy Jeho cest? —
a nad ptáčaty má svou stráž,
On řídí také osud náš.

On zná i naši každou tíž,
čím přítel dál, tím On je blíž,
On setře každou slzu s řas
a změní noc na jitřní jas.

Nad vrchy, doly, vodami
jest Jeho ruka nad námi;
jen spolehejme pevně Naň,
— a dál se Jeho vůle staň!

OBSAH

Věnování	5
Zvonky a zvony (s vyobr.)	6
Paleček (s vyobr.)	7
Okáč	8
Jaro	9
Trpaslík (s vyobr.)	10
Máj	11
Lesní studánka (s vyobr.)	13
Lilie	15
Ručky	16
Před spaním	17
Probuzení	18
Lesní zvonky	19
Housátka (s vyobr.)	20
Husopaska	21
Chudý psík	23
Zpěváci	24
Hodné děti	26
Komedie (s vyobr.)	27
Rudovousek	29
Pyšný macek (s vyobr.)	30
Čápi (s vyobr.)	31
Štědrá Madla	32

Smíšek	- - - - -	34
Zvonili, zvonili (s vyobr.)	- - - - -	35
Holoubci	- - - - -	37
Strašidlo (s vyobr.)	- - - - -	38
Silák	- - - - -	39
Ulekaná Nána	- - - - -	40
Sáně (s vyobr.)	- - - - -	41
Fialka a vlčí mák	- - - - -	42
Luard a Brok	- - - - -	43
Sysel a liška	- - - - -	44
Vrabčí soud	- - - - -	45
Kocour a pes	- - - - -	46
Osel	- - - - -	47
Pašíkova sláva (s vyobr.)	- - - - -	48
Koláč a kniha	- - - - -	49
Osel a vůl (s vyobr.)	- - - - -	50
Zajíc a roháč (s vyobr.)	- - - - -	52
Slavík a vrabci	- - - - -	54
Nohy	- - - - -	55
Cvrček (s vyobr.)	- - - - -	56
Strýček Houra	- - - - -	59
Hezký dvorec (s vyobr.)	- - - - -	61
Sedlák Jíra	- - - - -	63
Žitný klas	- - - - -	64
Na posběrku	- - - - -	66
Střízlík	- - - - -	67
Kuráž (s vyobr.)	- - - - -	69
Zahrajem si na vojáky (s vyobr.)	- -	72
Král Honza	- - - - -	74

Vlaštovčí hnízdo	- - - - -	76
Jsem Čech	- - - - -	77
Čeští hoši (s vyobr.)	- - - - -	78
Svatý Václav	- - - - -	80
Koleda	- - - - -	81
Hádanka	- - - - -	86
Slunce na západě (s vyobr.)	- - - - -	87
Květy mladosti (s vyobr.)	- - - - -	89
Srdce	- - - - -	90
V změnách života	- - - - -	91
Důvěra v Boha (s vyobr.)	- - - - -	93

ZVONY A ZVONKY

Písně a bajky pro děti
napsal J. V. Sládek

Ilustroval Mikoláš Aleš

Druhé vydání

Vydal a vytiskl r. 1939
Melantrich a. s. Praha

Mimo vydání obyčejné vy-
šlo pět číslovaných výtisků
na ručním papíře Vergé
Blanc Pannekoek